

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Добрянська Наталія Валеріївна

*кандидат юридичних наук, професор,
доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук,
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Корупція залишається однією з найбільш серйозних загроз для ефективного функціонування публічної служби, підриваючи довіру громадськості до державних інституцій та гальмуючи соціально-економічний розвиток. У сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів питання запобігання корупції набуває особливої актуальності. Важливим аспектом у цій сфері є адміністративно-правовий вимір, який охоплює розробку та впровадження нормативно-правових актів, спрямованих на виявлення, попередження та протидію корупційним проявам.

Н. В. Янюк справедливо зазначає, що від України, як і від кожної країни, вимагається реалізація комплексних заходів, спрямованих, по-перше, на виявлення чинників, що сприяють корупції, та обмеження дискреційних повноважень органів державної влади; по-друге, на створення механізму запобігання конфлікту інтересів, який є основою правопорушень, пов'язаних із корупцією; по-третє, на формування системи спеціалізованих правоохоронних органів для виявлення та протидії корупції, а також забезпечення належного міжнародного співробітництва в цій сфері [1, с. 1159].

Необхідно зазначити, що адміністративно-правові механізми запобігання корупції включають в себе комплекс заходів, що мають на меті забезпечити прозорість та підзвітність діяльності посадових осіб, а також створити ефективні інструменти контролю за їхньою діяльністю. Важливу роль у цьому відіграє належне правове регулювання конфлікту інтересів, декларування доходів та майна, а також механізми перевірки достовірності таких даних.

Звертаючи увагу на ці аспекти, варто акцентувати на тому, що у Законі України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII, законодавець визначає два ключових терміни: «приватний інтерес» та «реальний конфлікт інтересів». «Приватний інтерес» розуміється як будь-який майновий чи немайновий інтерес особи,

включаючи ті, що зумовлені особистими, сімейними, дружніми або іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, а також ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях. «Реальний конфлікт інтересів» визначається як суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що може впливати на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій у межах виконання цих повноважень [2].

Натомість, В. Лізун вважає, що конфлікти інтересів можна розділити на реальні та потенційні залежно від того, чи існує конфлікт у публічній службовій особи в даний момент (реальний конфлікт інтересів) або чи може він виникнути в майбутньому (потенційний конфлікт інтересів). На основі цього розподілу законодавство зобов'язує публічних службовців запобігати можливій появі конфлікту інтересів (потенційного) або вирішувати його, якщо він вже існує (реального) [3, с. 64].

Цілком аргументованою є теза Т. О. Коломоець, яка вважає, що в пошуках оптимальних засобів протидії корупції у всіх її формах на публічній службі важливо зосередити увагу на ретельному аналізі ресурсів кожного елементу антикорупційного інструментарію. Особливу роль у цьому, на думку вченої, відіграє антикорупційне декларування, яке, при максимально повному використанні, забезпечує прозорість доходів і витрат осіб, уповноважених захищати публічні інтереси. Це дозволяє попередити ризики використання службових повноважень для приватної вигоди та усунути передумови для конфлікту інтересів на публічній службі [4, с. 49].

Адміністративно-правовий механізм запобігання та протидії корупції, як і правове регулювання загалом, за думкою І. О. Омельченка та О. С. Ярої, складається з трьох взаємопов'язаних правових процесів: правотворчості, реалізації права та застосування права [5, с. 275]. З огляду на це, вочевидь, запровадження антикорупційних стандартів у публічній службі передбачає не лише розробку відповідної законодавчої бази, але й формування культури доброчесності серед державних службовців. Важливим аспектом є також міжнародне співробітництво у сфері запобігання корупції, що дозволяє враховувати найкращі світові практики та адаптувати їх до національних умов.

Ю. В. Дем'янчук, В. В. Сидоренко та Н. В. Добренька, аналізуючи дискусійні теоретичні аспекти протидії корупційним діям в умовах воєнного стану в Україні, підкреслюють, що проблема запобігання та протидії корупції стає особливо актуальною для нашої держави в цей період. Науковці акцентують увагу на тому, що експерти Міжнародної громадської організації Transparency International Ukraine зауважують

відсутність уніфікованої стратегії запобігання корупції, оскільки кожна країна повинна самостійно розробляти та вдосконалювати свої заходи щодо запобігання та протидії корупції. А отже, ефективна протидія корупції в умовах воєнного стану в Україні на всіх рівнях сприятиме суттєвим змінам у державі загалом [6, с. 314].

Отже, можемо констатувати, що адміністративно-правовий вимір запобігання корупції передбачає розробку та впровадження ефективних механізмів контролю, регулювання та нагляду за діяльністю посадових осіб. Це включає в себе створення законодавчих актів, які визначають правила поведінки службовців, процедури декларування доходів та майна, а також санкції за порушення антикорупційних норм. Крім того, важливим аспектом є формування культури доброчесності серед державних службовців та забезпечення їхньої професійної підготовки з питань етики та антикорупційної діяльності.

Вочевидь, успішна реалізація адміністративно-правових заходів у сфері запобігання корупції також вимагає активної участі громадянського суспільства, незалежних медіа та міжнародних організацій, які можуть здійснювати моніторинг та надавати рекомендації щодо покращення антикорупційної політики. Тільки спільними зусиллями можливо створити умови для ефективної боротьби з корупцією та забезпечити стійкий розвиток держави.

Література

1. Янюк Н. В. Запобігання корупції на публічній службі: правове регулювання в Україні та досвід країн Європейського Союзу. *Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union: Collective monograph*. Riga: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. Р. 2. 592 р Р. 1144–1162.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Лізун В. Феномен конфлікту інтересів у контексті запобігання корупції. *UKRAINE INNOVATE: сучасні моделі для відновлення*: збірник тез доповідей V Міжнародної мультидисциплінарної науково-практичної конференції (Луцьк, 25 жовтня 2023 р.). / За заг. ред. Павліхи Н. В. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 64–69.
4. Коломоець Т. О. Антикорупційне декларування як інструмент запобігання корупції в публічній службі: видове розмаїття, закріплене в законодавстві країн світу. 2021. № 3. Т. 32 (71). С. 49–56.
5. Омельченко І. О., Яра О. С. Адміністративно-правовий механізм запобігання та протидії корупції на публічній службі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 274–276.

6. Дем'янчук Ю. В., Сидоренко В. В., Добренська Н. В. Дискусійні теоретичні аспекти протидії корупційним діям в умовах воєнного стану в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 3. С. 314–318. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/55.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-32>

ПРАВОВА ПРИРОДА ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Євсєєв Данило Ігорович

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

Топорецька Зоряна Миколаївна

доктор юридичних наук, доцент,

головний науковий співробітник наукової лабораторії № 1

науково-організаційного центру,

Національна академія Служби безпеки України

м. Київ, Україна

В Україні немає єдиної позиції щодо розуміння правової природи грального бізнесу, а в кожній з галузей права його розуміють по-різному [1, с. 78]. Оскільки Україна задекларувала своє прагнення стати частиною Європейського Союзу необхідно звертати увагу на підходи, які діють в ЄС.

У 2004 році Єврокомісія спробувала віднести гральний бізнес до сфери рулювання Директиви ЄС «Про послуги на внутрішньому ринку», визнавши гральний бізнес послугами. Але вже в 2006 році до Директиви були внесені поправки, одна з яких (№59) передбачала пряму норму, що: «Ця Директива не поширюється на азартні ігри, пов'язані з укладенням парі в грошовому виразі, включаючи лотереї, прийом ставок... Як зазначено в самій директиві діяльність, пов'язана з азартними іграми, включно з лотереями та парі, має бути виключена зі сфери застосування цієї Директиви з огляду на специфічний характер цієї діяльності, яка передбачає впровадження державами-членами